

RESULTATEN VAN WEIDEVOGELINVENTARISATIES IN DELEN VAN DE NOORDPOLDER TE VELD, MAATPOLDER (EEMNES), DE KAMPEN (BLARICUM) EN OBJECT DE SLAAG (HOOGLAND) IN 2011

**Subgroep Avifauna
Dick A. Jonkers**

© Copyright 2011 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum
Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

**Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Hilversum 2011 Uitgave: 205.**

Inhoud	blz.
Samenvatting	7
1. Inleiding	8
2. Oppervlakte, terreinbeschrijving en beheer	8
3. Methode	8
4. Weersomstandigheden	9
5. Resultaten	10
5.1 Noordpolder te Veld en De Maatpolder	10
5.1.1. Toelichting bij de broedvogelsoorten	10
5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	11
5.1.3 Andere waarnemingen	13
5.2 De Slaag	13
5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	13
5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	14
5.2.3 Andere waarnemingen	14
5.3 De Kampen	14
5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	15
5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	15
5.3.3 Andere waarnemingen	16
6. Trends	16
7. Grauwe Ganzen	17
8. Dankwoord	18
Literatuur	19
Bijlagen	
1 Broedvogelsoorten en territoria in 2011 in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder	20
2 Broedvogelsoorten en territoria in 2011 in object De Slaag.	21
3 Broedvogelsoorten en territoria in 2011 in object De Kampen	22
4 Territoriakaarten van de broedvogels in de Noordpolder te Veld, de Maatpolder en de Kampen.	23
5 Territoriakaarten van de broedvogels in het object De Slaag	57

Samenvatting

Vanaf 1973 zijn gegevens bekend van weidevogelinventarisaties in de Noordpolder te Veld, Maatpolder beide in Eemnes- en het object De Slaag in Hoogland. Vanaf 2003 zijn deze gebieden jaarlijks onderzocht. Het gevoerde beheer heeft ertoe geleid dat het aantal broedparen een zodanige vlucht heeft genomen, dat dit deel van Eemland weer is gaan behoren tot een van de weinige gereserveerde weidevogelgebieden van Nederland. Van de zeventien weidevogelsoorten die op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels staan, komen er negen in de onderzochte poldergebieden voor.

Het aantal paren van enkel primaire soorten ligt er niet om. In de Noordpolder te Veld en de Maatpolder die samen 240 ha beslaan kwamen maar liefst 365 paren Grutto's, 293 paren Kieviten en 160 paren Tureluurs voor. Van de Scholekster, waartvan ook de aantallen in ons land teruglopen, waren dat er 25. Ook was de Zomertaling met negen paren aanwezig en last but not least de Kemphaan met 10 paren en de Watersnip met achttien paren.

In het 74 ha grote object De Slaag in de Polder Zeldert bij Hoogland ging het om acht soorten van de Rode Lijst, 78 paren Grutto's, 56 paren Kieviten en 41 paren Tureluurs. De Scholekster was met 14 paren aanwezig. De Watersnip kwam voor met vier paren.

Een nieuw gebied was polder De Kampen, beter bekend als de Oostermeent bij Blaticum. Daar huisden drie soorten van de Rode Lijst, maar daarvan waren geen kritische soorten aanwezig. Van de primaire weidevogelsoorten nestelden er van de Grutto 51 paren, van de Kievit 43 paren, van de Turcluur 28 paren en van de Scholekster 11 paren. Het zijn hoge waarden, die de belangrijkheid en de potentie van dit gebied dat aansluit op Eemland onderstrepen.

1. INLEIDING

Met deze publicatie wordt de reeks verslagen voortgezet over de monitoring van de broedvogels in de natuurreservaten van Natuurmonumenten in de Noordpolder te Veld, de Maatpolder (Femmes) en het natuurreservaat De Slaag in de polder Zeldert (Hoogland). Nieuw in het kader van deze monitoringreeks is de inventarisatie van een deel van de polder De Kampen (Blaricum) met percelen van Staatsbosbeheer. Deze polder sluit niet alleen landschappelijk aan bij Eemland, maar doet dit ook bij het weidevogelreservaat van Natuurmonumenten. Hij fungeert hiervoor als bufferzone en overloopgebied. De huidige waarde is nog steeds groot. Wat ook al gebleken is in 2009 (Prop 2009). Bij een volledige verwerving en op weidevogels gerichte inrichting verstevigt dit de positie van westelijk Eemland als hét kerngebied voor weidevogels in Nederland. Tegelijkertijd kan dit ook als een compensatie worden beschouwd voor de grote waarden die voor weidevogels verloren zijn gegaan door de bebouwing van weidevogelareaal in de Blaricummermeent.

2. OPPERVLAKTE, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER

De totale geïnventariseerde oppervlakte van de monitoringreeks in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder is vanaf het beginjaar (2004) onveranderd gebleven en dus nog steeds 247 ha. Dat is inclusief het gebied dat noordelijk van het fietspad tussen de Meentweg en de Noord Ervenweg ligt tot aan de Gooyergracht met de daarin liggende dijk.

De oppervlakte van het object de De Slaag bedroeg oorspronkelijk 70 ha. In 2011 was er door aankoop een kleine uitbreiding, waardoor de oppervlakte nu ruim 74 ha bedraagt. De bedekking van de percelen met pitrus was iets afgenomen en er ontstonden hierdoor kleine open ruimtes. Door het uitzonderlijk droge voorjaar waren er geen plas - dras situaties. Het beheer in de polders vertoonde geen verschillen met dat van de jaren ervoor.

Dit jaar is ook een deel van de polder De Kampen in Blaricum toegevoegd aan de monitoring. Het gaat hier om een oppervlakte van 110 ha, waarvan 65 ha in eigendom en beheer is bij Staatsbosbeheer.

Dit gebied dat officieus ook wel wordt aangeduid als de Oostermceent ligt noordelijk van de Gooyergracht tussen de rijksweg A27 en het Natura 2000-gebied Eemmeer. Het is evenals de andere onderzochte polders een graslandencomplex, waar plaatselijk begrazing plaatsvindt door koeien en schapen.

3. METHODE

De werkwijze en interpretatie van de verzamelde was gelijk aan die van 2010. Er zijn vier ronden gelopen. Op 12 april en 26 april is geïnventariseerd vanaf de randen van de Noordpolder en de Maatpolder, overeenkomstig de al jaren gevolgde BMP-methode (Van Dijk 2004). Ook nu weer liepen de inventariseurs (Dick Jonkers en Jan Roodhart) enkele delen gelijk met elkaar op en namen ieder een aantal percelen voor hun rekening; in andere delen nam elk een polderdeel. De delen van de Noordpolder te Veld en de Maatpolder, die in bezit zijn bij Natuurmonumenten zijn altijd geheel geteld. Op 10 mei en 23 mei zijn beide polders doorkruist en zijn alarmtellingen uitgevoerd, die waren gericht op de Grutto en de Tureluur (Nijland & Van Paassen 2007).

Nestvondsten van alle soorten zijn toen eveneens genoteerd, samen met andere gegevens van weidevogelsoorten, die voor een broedvogelinventarisatie van belang zijn.

Voor de Kievit, Wilde Eend en Grauwe Gans is dat niet gebeurd, omdat deze soorten zich op deze tijd van het broedseizoen voortdurend verplaatsen. De inventarisatie van het gebied ten noorden van het recreatiefietspad tussen de Meentweg en de Noord Ervenweg is weer uitgevoerd vanaf de randen. De data waren meestal gelijk aan die van de eerder genoemde polders.

Ook in het object De Slaag kwam de wijze van inventariseren overeen met die van 2010. Telgebied De Kampen is op dezelfde wijze als bij de andere gebieden op vier data geteld door de eerder genoemde inventariseurs samen met Rein Zwaan, boswachter monitoring van Staatsbosbeheer. Dit gebied is -waar mogelijk- vanaf bestaande wegen onderzocht. Waar dit niet ging, gebeurde dat door insteken te maken.

De gegevens van alle gebieden zijn ook dit jaar weer digitaal ingevoerd met het programma. www.broedvogelkartering.nl. Met behulp van dit programma zijn ook de territoria bepaald. De inventarisatiedata zijn vermeld in de tabellen 1, 2 en 3.

Inventarisatiedatum	Telgebied
12-04	Noordpolder te Veld/Maaspolder
13-04	NW deel Noordpolder te Veld
26-04	NW deel Noordpolder te Veld
26-04	Noordpolder te Veld/Maaspolder
10-05	Noordpolder te Veld/Maaspolder
11-05	NW deel Noordpolder te Veld
23-05	Noordpolder te Veld/Maaspolder
24-05	NW deel Noordpolder te Veld

Tabel 1. Inventarisatiedata en telgebieden in de Noordpolder te Veld en de Maaspolder in 2011.

Inventarisatiedatum	Telgebied
14-04	De Slaag
28-04	De Slaag
12-05	De Slaag
27-05	De Slaag

Tabel 2. Inventarisatiedata in het object De Slaag in 2011

Inventarisatiedatum	Telgebied
12-04	De Kampen
27-04	De Kampen
11-05	De Kampen
27-05	De Kampen

Tabel 3. Inventarisatiedata in het SBB-object De Kampen in 2011.

4. WEERSOMSTANDIGHEDEN

In het algemeen was het weer tijdens de inventarisatierondes goed. Tijdens de ronde van 12 april echter werd enige hinder ondervonden van regenbuien. De volgende dag was het in de Polder De Kampen koud bij een schrale wind. Dit uitte zich gelukkig niet in verminderde activiteiten van de broedvogels.

Zowel de maanden maart als april waren uitzonderlijk zacht en zeer droog. In mei was het vrij warm en droog (KNMI 2011).

5. RESULTATEN

5.1 Noordpolder te Veld en de Maatpolder

Het was een goed jaar voor de Noordpolder te Veld en de Maatpolder (Bijlage 1). Deze polders herbergden in 2011 32 soorten; in 2009 waren dat er 30 (Jonkers 2010). Pijlstaart, Waterhoen en Tapuit keerden niet meer terug; Visdief en Kneu waren nieuwe soorten. Fuut, Kolgans en Canadese Gans hadden elk, net als in 2010, slechts één broedpaar. Bij drie soorten was er een afname; 23 soorten vertoonden een toename. Zo langzamerhand begin je je wel eens af te vragen wanneer de draagkracht van het gebied voor weidevogels is bereikt na het spectaculaire herstel in de afgelopen jaren.

Die toename kwam het sterkst tot uiting bij toch al talrijke weidevogels, met als uitschieter de Tureluur. De vogels van de waaien namen af; voor een deel zal dat het gevolg zijn van het baggeren van de waaien en de daarmee gepaard gaande gedeeltelijke verdwijning van rietkragen. Het aantal soorten van de Rode Lijst bleef gelijk aan dat van 2010, toen er ook elf aanwezig (Tabel 4). De Tapuit verdween echter van deze lijst en zijn plaats werd ingenomen door de Visdief. Van de meeste eendensoorten namen de aantallen sterk toe.

Nederlandse naam	Kwetsbaar	Gevoelig	Ernstig bedreigd
Zomertaling	X		
Slobeend	X		
Grutto	X		
Bontbekplevier	X		
Watersnip			X
Tureluur	X		
Kemphaan			X
Veldleuwerik		X	
Graspieper		X	
Gele Kwikstaart		X	
Visdief	X		

Tabel 4. Soorten van de Rode Lijst die in 2011 gebroed hebben in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder.

5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Wilde Eend 63 paar. T.o.v. vorig jaar was er nu weer een sterke stijging. De voortdurende hevige schommelingen blijven een raadsel.

Krakeend 47 paar. Bij deze soort vond een toename plaats van 62%.

Slobeend 39 paar. Nog steeds bevindt de populatie zich in een stijgende lijn. Dit jaar was er een spectaculaire vooruitgang met 56%.

Smient 1 paar. Het optreden van deze soort als broedvogel blijft onregelmatig. Na enige tijd afwezig te zijn geweest was er dit jaar weer een paar.

Wintertaling 4 paar. Het lijkt er op dat deze soort vaste grond onder de voeten heeft gekregen. Na de eerste vestiging in 2010 verdubbelde het aantal broedparen zich.

Kuifeend 28 paar. Ook de Kuifeend deed het goed, want ook hiervan steeg het aantal buitengewoon.

Nijlgans 1 paar. Elk jaar worden wel Nijlganzen gesignaleerd, maar dit jaar was er voor het eerst een paar, waarvan ook de jongen zijn gezien.

Grauwe Gans 1 paar. De pogingen om het aantal paren dat jongen produceert in te perken leiden tot resultaat. Er was slechts één succesvol broedsel.

Knobbelzwaan 6 paar. Op diverse plaatsen bij de waaien, maar ook langs een sloottrand in het noordwestelijk deel zagen paren kans om zich te vestigen.

Kievit 293 paar. Met een toename van 36% nestelde een recordaantal Kieviten in het gebied.

Scholekster 25 paar. Het lijkt er op dat ook de stijgende lijn van het aantal paren Scholeksters zich voort blijft zetten.

Grutto 365 paar. Het is bijna niet te geloven dat de polders een zo groot aantal paren kan herbergen. T.o.v. 2010 was er een toename van 33%.

Watersnip 18 paar. Als liefhebber van vochtige percelen had de Watersnip het kennelijk goed naar zijn zin, getuige het ook hiervan zich weer uitgebreide aantal vestigingen.

Bontbekplevier 5 paren. Behalve op de bekende plekken bij modderige slikranden, broedde ook een paar op het met puinslag verharde weggetje in de Maatpolder dat naar het nieuw gebouwde gemaal dicht bij het Eemmeer voert.

Kemphaan 10 paar. Langzaam maar zeker neemt ook het aantal broedende Kemphanen toe en leidt dit hopelijk tot nog meer broedparen

Tureluur 160 paar. Ook deze weidevogel bevindt zich nog steeds in het rijtje van soorten die stijgen, met dit jaar een uitbreiding van 30%.

Visdief 4 paar. Na een afwezigheid van vele decennia is de Visdief teruggekeerd. Tot aan de jaren vijftig in de vorige eeuw kwam deze soort als broedvogel in de Eempolders voor. (Jonkers et al. 1987)

Veldleeuwerik 5 paar. Wellicht is er hoop voor deze soort nu er opnieuw een kleine stijging is met enkele paren.

Graspieper 23 paar. Bleef tijdens de voorgaande inventarisaties de verspreiding beperkt tot de randen, nu waren er eveneens vestigingen op andere plekken. De betere vestigingsmogelijkheden hadden als gevolg dat het aantal paren bijna zes keer zo groot was als in 2010!

Gele Kwikstaart 24 paar. Na de terugkeer in de afgelopen jaren, waarbij enkele paren zich vestigden, was er dit jaar een opmerkelijke uitbreiding. Het beheer van het reservaat werpt steeds meer zijn vruchten af.

Kneu 3 paar. Deze soort is een nieuwe broedvogel voor het gebied.

5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Aalscholver Tijdens elk bezoek waren wel enkele Aalscholvers aanwezig. Af en toe was dat een vissend exemplaar in een van de waaien. Het maximum aantal was een groep van zes Aalscholvers aan de rand van de voormalige eendenkooi. Deze plas fungeert voor watervogels als een belangrijke rustplaats.

Blaauwe Reiger Op korte afstand van de Eempolders bevindt zich een kolonie van deze soort in het Valse Bos. Het is opvallend dat desondanks tijdens iedere inventarisatieronde slechts enkele exemplaren zijn aangetroffen in het gebied.

Lepelaar Op vrijwel data zijn in de polder voedselzoekende Lepelaars gezien. Het was er nooit meer dan een tegelijk.

Grote Zilverreiger Op 10 mei was nog een exemplaar aanwezig.

Krakeend Op 26 april hadden zich 32 Krakeenden verzameld in de kooiplas. Op een andere plek in een van de waaien hadden zich 8 exemplaren verzameld.

Smient Er is een exemplaar gezien op 12 mei.

Kuifeend Op alle data zijn Kuifeenden gesignaleerd. Het maximum was 29 exemplaren op de kooiplas op 26 april.

Wintertaling Veertien Wintertalingen bevonden zich op 26 april op de kooiplas.

Grauwe Gans Aan deze soort wordt apart aandacht besteed in de paragraaf 'Groepen Grauwe Ganzen'.

Brandgans Een groep van 3400 exemplaren was nog aanwezig op 13 april. Een losse groep van 31 exemplaren hield zich die datum elders op in het gebied. Op 26 april waren er nog maar zes en op 23 mei vier.

Nijlgans Op 23 mei was er een groep 51 exemplaren.

Casarca In de Maatpolder liepen op 26 mei twee exemplaren.

Buizerd Regelmatig waren een tot twee exemplaren aanwezig. In de aanliggende Noordpolder te Veen zaten enkele broedparen.

Havik Hoewel de Havik in de omgeving broedt, is alleen op 26 april een exemplaar gesignaleerd.

Bruine Kiekendief Regelmatig zijn een of twee foeragerende kiekendieven gesignaleerd. Het nest zat circa 50 m van de provinciegrens in de Maatpolder Buitendijks.

Blaauwe Kiekendief Een jagend mannetje was op 24 mei aanwezig.

Slechtvalk Op 13 april is een jagend exemplaar gezien.

Torenvalk Alleen op 13 april is een exemplaar gesignaleerd.

Waterral In de Maatpolder Buitendijks, ongeveer op 100 m oostelijk van de provinciegrens, bevond zich op 10 mei een roepend exemplaar. Op 23 mei was dit weer het geval. Dit duidt op een territorium. Omdat het een ander onderzoeksgebied betreft is dit geval niet in de broedvogellijst opgenomen van het nu voorliggende rapport.

Meerkoet Bij de voormalige eendenkooi zat op 12 april een groep van 38 exemplaren. Op 12 mei waren dat er 73.

Bontbekplevier Drie exemplaren scharrelde op 13 april in een modderig veldje in het noordwestelijk deel.

Kleine Plevier Langs een slikrandje bij de dijk door dit gebied waren op de datum ook nog twee Kleine Plevieren aanwezig.

Wulp Op 13 april vloog een Wulp in oostelijke richting.

IJslandse Grutto In de Maatpolder kwam op 26 april een groep voor van 18 exemplaren.

Bosruiter Op 26 april was een exemplaar aanwezig. In totaal zes exemplaren huisden op 10 mei in het gebied.

Zwarte Ruiter Een exemplaar vloog op 26 april weg uit een slootrand.

Oeverloper Op 26 april ging een exemplaar op de vleugels bij een van de waaien.

Witgat Op 26 april een exemplaar.

Zwartkopmeeuw Twee exemplaren kwamen op 13 april aanvliegen.

Zilvermeeuw Af en toe vloog een enkel exemplaar rond in de polders. Het is dus niet zo dat deze een belangrijk foerageergebied zijn voor de broedvogels van de Natte Hond.

Kleine Mantelmeeuw Voor deze soort geldt hetzelfde.

Kokmeeuw Deze soort kwam wat vaker voor, maar meestal als solitair of in klein groepjes.

Holenduif Het gebeurt niet vaak dat in het broedseizoen Holenduiven worden gesignaleerd. Op 12 april waren dat er twee op 13 april nog eens eenzelfde aantal.

Boerenzwaluw Regelmatig waren enkele foeragerende exemplaren aanwezig. Dat was vooral het geval in het noordwestelijke deel, waar nogal wat broedparen huizen bij boerderijen.

Huiszwaluw Het bovenstaande gaat ook op voor deze soort waarvan een grote kolonie zich bevindt aan de enige boerderij in de Blaricummermeent.

Oeverzwaluw Alleen op 26 april is deze soort gezien. De kolonie in de Maatpolder buitendijks bleef dit jaar onbezet.

Gele Kwikstaart Af en toe trokken eind april kleine groepen door of foerageerden op de dijken.

Groenling Twee exemplaren zijn gezien op 13 april bij de zomerdijk.

Spreeuw Dit broedseizoen zwierven kleine groepjes rond. Een wat grotere groep van 44 exemplaren is foeragerende gezien op 13 april in het noordwestelijk deel.

Kauw Af en to scharrelden enkele exemplaren rond.

5.1.3 Andere waarnemingen

Van de zoogdiersoorten is er maar een waargenomen.

Haas De volgende aantallen zijn gesignaleerd: 12 april 32 ex.; 26 april 7 ex.; 10 mei 38 ex. en op 23 mei 13 ex.

5.2 De Slaag

Het gebied herbergde in 2011 26 soorten broedvogels (Bijlage 2). De Grauwe Gans liet het dit jaar afweten, maar de Nijlgans, Wintertaling, Witte Kwikstaart, Winterkoning en Putter waren nieuwkomers. Ook dit jaar waren weer zeven soorten aanwezig van de Rode Lijst (Label 5). Door beperkende maatregelen kwamen Grauwe Ganzen in De Slaag niet tot het grootbrengen van jongen.

Nederlandse naam	Kwetsbaar	Gevoelig	Bedreigd
Slobeend	X		
Zomertaling	X		
Grutto	X		
Turfluur	X		
Watersnip			X
Bontbekplevier	X		
Graspieper		X	

Tabel 5. Soorten van de Rode Lijst die in 2011 in De Slaag broedden.

5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Fuut 1 paar. Deze soort keerde terug als broedvogel.

Bergeend 8 paar., Wanneer we het aantal paren vergelijken met de aantallen van voorgaande jaren, deed de Bergend het goed.

Canadese Gans 11 paar. Een dergelijk groot aantal paren was tot nu nog niet eerder broedvogel.

Brandgans 6 paar. Ook de Brandgans vestigde zich in een groter aantal dan voorheen.

Nijlgans 1 paar. Deze soort is een nieuwe broedvogel voor het gebied.

Wilde Eend 22 paar. Het aantal hiervan vertoonde een forse toename t.o.v. vorige jaren.

Slobeend 10 paar. Dit geldt ook voor deze soort.

Zomertaling 4 paar. Het aantal Zomertalingen ging licht vooruit

Watersnip 4 paar. Het heeft even geduurd, maar eindelijk zat de Watersnip in de lift door een kleine uitbreiding van het aantal paren.

Winterkoning 1 paar. Deze dreumes had sinds het begin van de inventarisaties nog niet eerder gebroed in het gebied.

Witte Kwikstaart 5 paar. Verrassend was de nieuwe vestiging van dit aantal paren. Tot dit jaar was de soort al wel als broedvogel aanwezig in de omgeving.

Rietgors 5 paar. Verruiging van rietranden werkt vestiging van deze soort in de hand.

Putter 1 paar. De uitbreiding van de broedvogellijst met de vestiging van een paar past in de areaalvergroting die in Nederland is vastgesteld. Het is te hopen dat deze vestiging beklijft.

5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Aalscholver Ook dit jaar waren er weinig Aalscholvers bij de plas. Soms ontbraken zij zelfs. Af en toe is er een exemplaar gesignaleerd.

Blauwe Reiger Foeragerende exemplaren zijn gezien op 12 april(4) en op 27 april (2).

Lepelaar Op 27 april is een exemplaar gesignaleerd.

Smient Op 12 april hielden zich slechts vier Smienten in het gebied op. Op 27 april waren het er 34.

Kuifeend Op de plas zaten de volgende aantallen: 27 april 38 exemplaren en 25 mei 12 exemplaren.

Brandgans 12 april 14 exemplaren, 27 april vier exemplaren, 11 mei acht exemplaren en 25 mei 33 exemplaren.

Canadese Gans De volgende aantallen zijn geteld: 12 april 4 exemplaren, 27 april 14 exemplaren, 11 mei 4 exemplaren en 25 mei 30 exemplaren,

Nijlgans Op 12 april 22 exemplaren, 11 mei 11 exemplaren.

Buizerd Van deze soort is alleen een exemplaar waargenomen op 27 april.

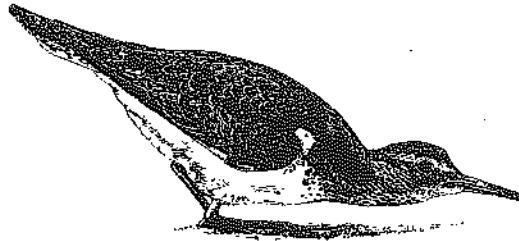
Bruine Kiekendief Een vrouwtje vloog op 12 april laag over en foerageerde ondertussen.

Sperwer Op 12 april jaagde een Sperwer in het gebied.

Scholekster Op de soos bij de plas waren op 12 april tien exemplaren.

Goudplevier Hiervan is een exemplaar gezien op 12 april.

Bosruiter Op 12 april en op 11 mei was een exemplaar aanwezig.

Oeverloper Net als in andere jaren zijn er alleen Oeverlopers gezien bij de plas. Op 12 april was dat er een en op 25 mei weer een. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor een broedgeval.

Zilvermeeuw Op 12 april vier exemplaren en op 17 april een exemplaar.

Kleine Mantelmeeuw Ook dit jaar is deze soort slechts een keer gezien en wel op 27 april, toen twee exemplaren rondvlogen.

Houtduif Een groep van 22 exemplaren foerageerde op 12 april in de graslanden; op 27 april waren dat er 67.

Boerenwaluw Uit de omgeving afkomstige Boerenwaluwen foerageerden geregeld op de grote plas.

Huiswaluw idem.

Oeverwaluw Alleen op 27 april vlogen deze boven de plas. Het was een groepje van vier exemplaren.

Tapuit Een doortrekker was aanwezig op 27 april.

Kauw Een groep vanuit Baarn afkomstige Kauwen kwam foerageren op 27 april.

5.2.3 Andere waarnemingen

Hermelijn Langs de oeverrand van de wetering rende op 25 mei een exemplaar.

Vos Op 27 april zijn vraattresten aangetroffen van een Vos.

Haas Op 25 mei zijn vijf exemplaren geteld.

5.3 De Kampen

In het onderzochte gebied zijn 15 verschillende broedvogelsoorten aangetroffen (Bijlage 3).

Hoewel De Kampen maar een kleine oppervlakte beslaat, zijn drie soorten primaire wcidvogels

er goed vertegenwoordigd. Alle drie komen zij op de Rode Lijst voor (Tabel 6). Van de andere soorten waren de aantallen veel kleiner, m.u.v. de Meerkoet. Kleine zangvogels komen er nauwelijks voor.

Nederlandse naam	Kwetsbaar	Gevoelig	Bedreigd
Slobeend	X		
Grutto	X		
Tureluur	X		

Tabel 6. Soorten van de Rode Lijst die in 2011 in De Kampen broedden.

5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Wilde Eend 13 paar. Deze soort had een gelijkmatige verspreiding over het hele gebied. Het verkeer van de rijksweg A27 had hier geen invloed op.

Krakeend 6 paar. De Krakeenden hielden zich vooral op in het noordelijke deel van het gebied.

Slobeend 3 paar. Ook bij deze soort was dit het geval.

Kuifeend 6 paar. Bij de Kuifeend was sprake van concentratievorming in de percelen met sloten bij het noordelijk deel van de Harderwijkerweg en het Gooimeer.

Scholekster 11 paar. In het gebied rond de Harderwijkerweg nestelden de meeste Scholeksters.

Meerkoet 20 paar. Vooral langs de wat bredere waterlopen waren nesten van de Meerkoet aanwezig.

Grutto 51 paar. Dit was de talrijkste soort met een voor zo'n klein en door een aantal wegen ontsloten gebied hoge dichtheid. Opvallend is dat in het deel tegen de rijksweg A27 slechts enkele paren zaten. Dit terwijl er toch een geluidswal is die het zicht op de weg belemmert en het verkeerslawaaï dempt.

Tureluur 28 paar. Ook de Tureluur was geconcentreerd aanwezig in het gebied dat bij de Kuifeend beschreven wordt.

Gele Kwikstaart 2 paar. De aanwezigheid van deze soort wijst er op, dat er voor deze op veel plaatsen uit graslanden verdwenen soort nog hiet en daar natuurlijke elementen aanwezig zijn.

5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe reiger Vier foeragerende exemplaren zwierven rond op 27 april.

Grauwe Gans Voordurend was deze soort aanwezig, vaak met enkele tientallen tegelijk. 12 april sprong er uit met een totaal aantal van 293 exemplaren; op 27 april waren dat er 47 en op 11 mei 120. Vijf paren met niet vliegvlugge jongen trokken op 27 april door het gebied en op 11 mei waren dat zes paren met jongen.

Kolgan Vier Kolganzen bevonden zich op 12 april in een grasland waarin ook Grauwe Ganzen liepen te 'grazen'.

Brandgans Twintig Brandganzen waren op 12 april aan het foerageren. Op 27 april was dat er een.

Canadese Gans Alleen op 27 april is hiervan een exemplaar waargenomen.

Bergeend Een paar liep op een grasland op 12 april; op 27 april was dat het geval bij een exemplaar.

Kwartel Op 11 mei is de aanwezigheid vastgesteld van een Kwartel.

Bruine Kiekendief Van een paar dat zich in en rietrand aan het Hemmeer had gevestigd bevond zich op 17 april en 11 mei een exemplaar in het gebied.

Kievit Tien rustende Kieviten zijn gezien op 27 april.

Groenpootruiter Op 11 mei vloog een exemplaar op uit een slootrand

Zwartkopmeeuw Een exemplaar vloog op 12 april over. Deze soort broedt op de Natte Hond in het Hemmeer.

Tapuit Op 12 april waren twee exemplaren aanwezig.

Graspieper Bij alle bezoeken hielden zich exemplaren op in het gebied, met als maximum een groepje van twaalf op 25 mei.

Rietzanger Eenmaal -op 11 mei- liet een Rietzanger zich horen.

Zwarte Kraai Van deze soort is alleen een paar waargenomen en wel op 12 april.

5.3.3 Andere waarnemingen

Haas Tijdens elk bezoek zijn Hazen gesignaleerd; het maximum was vijf exemplaren op 12 april.

6. TRENDS

In de tabellen 7 en 8 zijn de trends weergegeven van de Noordpolder te Veen/Maaspolder en het object De Slaag. Voor De Kampen gebeurt dit hier nog niet, omdat de eigendommen van Staatsbosbeheer dit jaar voor het eerst is onderzocht in het kader van dit monitoringonderzoek. Wel zijn er voordat deze inventarisatie is uitgevoerd al andere onderzoeken geweest in de Oostmeent, zoals het gebied onofficieel wordt aangeduid. Dat was het geval in 1985-1990, 1989, 1995, 1996, 2000, 2004, 2007 en 2009. Deze gegevens zijn, op een uitzondering na, niet of slechts beperkt bruikbaar.

Er zal worden nagegaan of de gegevens hiervan geschikt zijn om geëxtraheerd te worden uit de rapporten. Uit onderstaande reeksen wordt duidelijk dat de stand van de primaire weidevogelsoorten -schommelingen daar gelaten- zich sinds 1989 in een stijgende lijn bevindt. Vooral de laatste twee jaar is de toename spectaculair en lijkt hij samen te hangen met het invoeren van gegevens via een computerprogramma, dat ook automatisch het aantal territoria berekent. Tot 2010 gebeurde dat door de inventarisators en was dit afhankelijk van de wijze waarop de waarnemers de gegevens interpreteerden. Opvallend is echter dat bij de aantallen in het object De Slaag de optredende trend doorging, maar niet in die mate als bij de Noordpolder te Veld en de Maaspolder. De kritische soorten zijn in twee hiervoor genoemde polders weer teruggekeerd en nemen langzaam maar zeker iets toe. Dit proces is nog niet opgetreden in De Slaag. Alleen de Watersnip is hier nog maar aanwezig.

Soort	1973	1979	1989	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kievit	41	11	97	126	150	145	112	147	128	109	216	293
Grutto	51	39	68	115	146	126	126	112	140	205	266	365
Tureluur	11	11	19	35	33	34	20	32	36	29	123	160
Kemphaan	0	0	0	2	1	0	0	2	0	8	9	11
Watersnip	6	2	0	1	1	0	0	0	2	4	14	8

Tabel 7. Trends van enkele soorten weidevogels in de Noordpolder te Veen/Maaspolder van 1979-2011.

Soort	1973	1979	1989	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kievit	55	7	20	47	142	66	90	71	78	57	60	56
Grutto	68	12	23	69	63	47	61	46	62	90	72	78
Tureluur	27	5	6	12	17	16	17	22	36	30	37	41
Kemphaan	42	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Watersnip	27	1	1	0	1	0	2	0	0	1	1	4

Tabel 8. Trends van enkele soorten weidevogels in het object De Slaag van 1979-2011.

7. Grauwe Ganzen

Buitendijks zijn bij het Gooimeer door Staatsbosbeheer (SBB) ruim 350 nesten van Grauwe Ganzen geprikt en ook 7 nesten van Canadese Ganzen en 8 nesten van Brandganzen.

Wanneer we ons beperken tot de Grauwe Ganzen, dan bestaat de groep foeragerende ganzen in de onderzochte polders tijdens het broedseizoen dus ook voor een groot deel uit exemplaren die deel uitmaken van de broedpopulatie. Buitendijks hebben behalve bij SBB 39 paren bij Natuurmonumenten die gepoogd te broeden. Samen met de 21 paren binnendijks gaat het hier dan alleen al om ruim 800 exemplaren. Hierbij zijn nog niet meegerekend de geslachtsrijpe exemplaren of exemplaren die door een andere oorzaak niet tot broeden zijn gekomen. Deze aantallen ganzen brengen door hun vraat niet alleen schade toe aan de weidevogelbiotoop. Hun foerageergedrag zorgt eveneens voor voortdurende verstooring van paren die zich willen vestigen of al aan het broeden zijn.

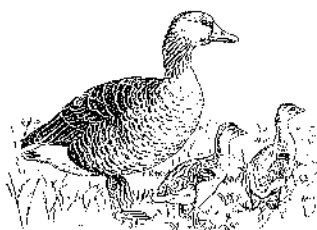
Zoals de laatste jaren gebruikelijk zijn de aantallen en de groepsgrootte van de in het onderzoekgebied voorkomende niet broedende Grauwe Ganzen genoteerd. De resultaten worden hieronder vermeld (Tabel 9). In het noordwestelijk deel dat apart wordt geteld, waren op 11 mei 2 paren met jongen aanwezig. Slechts een paar met jongen was aanwezig op 26 april. Op 10 mei liepen twee groepen met jongen door de Noordpolder te Veld. Eén groep bestond uit 4 paren met jongen en de andere uit 12 paren met jongen. Dertien dagen later waren er twee groepen met jongen. Ook weer 12 paren en een groep van zes paren, die aan het lopen waren.

Teldatum	Groepsgrootte				Totaal
	10-50 ex.	51-100 ex.	101-200 ex.	201- 400 ex.	
13 april	10	62	-	-	72
26 april	-	-	141	-	141
10 mei	10,32,42,50	62	-	-	196
23 mei	10,11, 46	-	-	-	67

Tabel 9. Groepsgrootte en totaal aanwezige aantallen Grauwe Ganzen tijdens het broedseizoen 2011 in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder.

Teldatum	Groepsgrootte				Totaal
	10-50 ex.	51-100 ex.	101-200 ex.	201- 400 ex.	
12 april	22,13	-	-	-	35
27 april	-	-	-	247	247
11 mei	8,6	-	-	-	14
25 mei	12,7	-	-	-	19

Tabel 10. Groepsgrootte en totaal aanwezige aantallen Grauwe Ganzen tijdens het broedseizoen 2011 in object De Slaag.

8. DANKWOORD

Voor het tot stand komen van dit rapport werd hulp geboden door diverse personen. Zonder zo'n team is het vrijwel onmogelijk een rapport als dit samen te stellen. Rein Zwaan (SBB) assisteerde bij alles wat met de polder De Kampen te maken had, zowel bij het veldwerk als bij het verwerken van de gegevens. Jan Roodhart (Natuurmonumenten) deed dit bij de overige gebieden. Dirk Prop (Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken) was behulpzaam bij het computerwerk.

LITERATUUR

- Van Beusekom, R., P. Huigen, F. Hustings, K. de Pater, & J. Thissen (redactie) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion, Baarn.
- Dijk, A. J. van 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON. (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum: 237-238.
- Jonkers, D.A. 2008. Resultaten van weidevogelinventarisaties in delen van de Noordpolder te veld, Maatpolder en object De Slaag (Hoogland) in 2010. Uitgave 195. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Nijland, F. & A. van Paassen (samenstelling) 2007. Instructie Alarmtellingen; tellingen van paren en gezinnen van Scholekster, Kievit, Grutto, Turduur en Wulp. Landschapbeheer Nederland/ Publicatie 27. Bureau N, Utrecht/Leuwarden.
- Prop, D. 2009. Broedvogels van De Kampen in 2009. Uitgave 180. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum
- Weidevogelbeschermingsgroep Westelijk Eemgebied 2011. Resultaten - Verslag 2010. Uitgave 198. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Internet: http://www.knmi.nl/kd/maand_en_seizoenoverzichten/index.html .

Bijlage 1. Broedvogelsoorten en territoria in 2011 in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder

Soort	Aantal in 2011 (2010)
Fuut	1(1)
Wilde Eend	63 (37)
Krakeend	47 (29)
Slobeend	39 (22)
Zomertaling	9 (5)
Smient	1 (0)
Wintertaling	4 (2)
Kuifeend	28 (10)
Bergeend	6 (3)
Canadese Gans	6 (1)
Grauwe Gans	21 (15)
Kolgans	1 (1)
Nijlgans	1 (0)
Knobbelzwaan	6 (1)
Waterhoen	0 (1)
Meerkoet	137 (139)
Waterral	1 (0)
Scholkster	25 (16)
Kievit	293 (216)
Grutto	365 (266)
Watersnip	18 (14)
Bontbekplevier	5 (4)
Kemphaan	10 (9)
Turcluur	160 (123)
Kluut	4 (5)
Veldleeuwerik	5 (3)
Visdief	4 (0)
Graspieper	23 (4)
Gele Kwikstaart	24 (4)
Witte Kwikstaart	7 (10)
Rietzanger	2 (0)
Kleine Karekiet	9 (1)
Kneu	3 (0)
Rietgors	10 (14)
Zwarte Kraai	2 (0)

Bijlage 2. Broedvogelsoorten en territoria in object De Slaag in 2011

Soort	Aantal territoria in 2011 (2010)
Fuut	1 (0)
Bergeend	8 (5)
Canadese Gans	11 (2)
Brandgans	6 (2)
Nijlgans	1 (0)
Knobbelzwaan	1 (2)
Krakeend	6 (4)
Wilde Eend	22 (14)
Zomertaling	4 (1)
Wintertaling	1 (0)
Slobeend	10 (4)
Kuifeend	7 (8)
Meerkoet	28 (23)
Scholckster	14 (11)
Bontbekplevier	1 (0)
Kievit	56 (60)
Grutto	78 (72)
Watersnip	4 (1)
Tureluur	41 (37)
Houtduif	2 (1)
Graspieper	4 (3)
Winterkoning	1 (0)
Witte Kwikstaart	1 (0)
Veldleeuwerik	1 (1)
Rietzanger	1 (1)
Kleine Karekiet	3 (1)
Rietgors	5 (1)
Putter	1 (0)

Bijlage 3. Broedvogelsoorten en territoria in object De Kampen in 2011

Soort	Aantal territoria
Knobbelzwaan	2
Krakcend	6
Wilde Eend	13
Slobeend	3
Kuifeend	6
Meerkoet	20
Scholekster	11
Kievit	43
Grutto	51
Tureluur	28
Witte Kwikstaart	5
Gele kwikstaart	2
Rietzanger	2
Kleine Karekiet	2
Rietgors	2
Kneu	1

**Bijlage 4. Territoriakaarten van de broedvogels in de Noordpolder te Veld,
de Maatpolder en de Kampen.**

Territoria 2011
Fuut
De Kampen
Noordpolder 1 paar

Territoria 2011
Gele Kwikstaart
De Kampen 2 paar
Noordpolder 24 paar

Territoria 2011
Kemphaan
De Kampen
Noordpolder 10 paar

Territoria 2011

Kluut

De Kampen

Noordpolder 4 paar

Territoria 2011
Rietzanger
De Kampen 2 paar
Noordpolder 2 paar

Territoria 2011
Visdief
De Kampen
Noordpolder 4 paar

Territoria 2011
Watersnip
De Kampen
Noordpolder 18 paar

Territoria 2011
Witte Kwikstaart
De Kampen 5 paar
Noordpolder 7 paar

Territoria 2011
Zwarte Kraai
De Kampen
Noordpolder 2 paar

Bijlage 5. Territoriakaarten van de broedvogels in het object De Slaag

Territoria 2011

Canadese gans

De Slaag 11 paar

Territoria 2011

Kievit

De Slaag 56 paar

Territoria 2011

Kleine karekiet

De Slaag 3 paar

Territoria 2011

Tureluur

De Slaag 41 paar

Territoria 2011

Wintertaling

De Slaag 1 paar

Territoria 2011

Witte kwikstaart

De Slaag 1 paar

Territoria 2011

Zomertaling

De Slaag 4 paar

